

Innspill til statsbudsjettet 2027 fra Norske Dansekunstnere

Til: Kultur- og likestillingsdepartementet

06.02.2026

Norske dansekunstnere leverer her sine innspill til kulturdepartementets arbeid med statsbudsjettet 2027.

Dokumentet oppsummerer forbundets hovedprioriteringer for et levedyktig liv i dansen i en bærekraftig og vital dansebransje og redegjør med forslag til konkrete tiltak.

Norske Dansekunstnere er interesseorganisasjon for dans, fagforbundet for alle som jobber pedagogisk og kunstnerisk med dans eller i tilknytning til dette og en vederlagsforvalter for dansekunstnere. Vi organiserer om lag 900 som jobber innen dans, som dansere, koreografer og pedagoger, produsenter, skoledrivere og ledere. Vårt formål omfatter all dansekunst i Norge, på tvers av tradisjoner, sjangere og stilarter. Forbundet arbeider aktivt for å fremme og ivareta dansens plass i samfunnet og dansekunstnernes kunstneriske, faglige, økonomiske rettigheter.

Norske Dansekunstnere leverer også innspill til statsbudsjettet som del av Kunstnernetverket og henviser til dette for øvrige innspill om kunstnerøkonomien som helhet.

Med vennlig hilsen

Live Rosenvinge
Forbundsleder

Guro Rimeslått
Nestleder

Hovedprioriteringer

Norske Dansekunstnere fremmer to hovedgrep for dans, til kulturdepartementets arbeid med statsbudsjettet for 2027. Disse er til dels like som for statsbudsjettinnspillet vårt om 2026. Vi setter pris på at noe av dette ble gitt kraft i årets budsjett. Et lite, men viktig løft av infrastrukturen for dans og et uttalt ønske om å løfte det frie feltet og starte med dans gir håp og tillit. Vi mener dette er et steg i riktig retning og økningen til dansens infrastruktur var og er et treffsikkert grep i tråd med våre anbefalinger.

Vår anbefaling besto av to hovedgrep og vi fremholder at disse henger sammen og trenger et langsiktig fokus. Vi holder retningen fra fjorårets innspill for vårt felt, men med økt aktualitet i lys av situasjonen for dans gjennom 2025.

De to grepene vi foreslår er rettet mot å gi dansen en mer robust økonomisk virkelighet og for å oppfylle de overordnede kulturpolitiske målene om å bedre maktbalansen i kunstnerøkonomien og øke tilgjengeligheten til mangfoldig kunst av høy kvalitet.

Grep 1: Grep for et stadig med levedyktig liv i dansen

At det igangsettes en kunstnerøkonomireform der dansekunstneres særlige utsatte levekår forbedres, kompetanse tilføres og bevares og videreformidles gjennom kunstnere som har mulighet til et langt liv i dansen, kunstformen får et mangfold av stemmer, og kunstnernes sosiale rettigheter ivaretas gjennom fellesskapet og gjennom stadig mer robuste og vitale arbeidsgivere. Dette grepet fordrer at Kulturdepartementet gjør tiltak som:

- Bedrer lønnsvilkår, arbeidsmuligheter og sosiale rettigheter
- Styrker bransjeaktørene som bidrar til kompetanse, utvikling, arbeidshverdagen til en danser, koreograf og pedagog

Grep 2: Grep for en bærekraftig og vital dansebransje

At virkemiddelapparatet rundt produksjon, visning og undervisning av dans, styrkes og sees i en helhet. Dette for at produksjonene får tilstrekkelige produksjonsforhold, den enkelte produksjon får et lengre liv med visninger og en større andel av befolkningen får et forhold til og mulighet til å delta i dans. Dette grepet fordrer at Kulturdepartementet gjør tiltak som:

- Gir bærekraftige, levedyktige og stabile produksjonsmiljøer for det frie dansefeltet. Og sikre at dette skjer i hele landet.
- Styrker finansieringen til dans i fondet for å sikre bedre rammer til den enkelte produksjonen, flere langsiktig finansierte kompanier og et styrket produsentapparat. Her under også sikrer et sekretariat som har kapasitet til rådgivning og god saksbehandling av kunstneres produksjonssøknader og rapportering.
- Fremmer gode læringsmiljøer for dans, slik at alle i et større mangfold, får lik mulighet til å delta i dans og finne veien videre til et eventuelt profesjonelt virke.

Enkelte av utfordringene ligger til eller er avhengig av samarbeid på kryss av departementer. Vi spiller også inn til statsbudsjettarbeidet i Kunnskapsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Vi ber om at Kulturdepartementet fortsetter, samt styrker sitt bidrag til kunnskap om kunstnerne og kulturlivets behov og verdi overfor de andre departementene.

Foto: Tale Hendnes/ Dansens Hus - YKS ungdomskompani - Dansekonferansen 2026

GREP 1: Grep for et stadig mer levedyktig liv i dansen

Status i dag

Regjeringen har som mål «å styrkje kunstnarøkonomien og leggje til rette for at kunstnarar og kulturarbeiderar får betre rettar og arbeidsmoglegheiter» i følge Hurdalsplattformen.

Våren 2023 la daværende kulturminister Anette Trettebergstuen frem St. Meld. 22 *Kunstnarkår* der det uttrykkes at “*kunstnarar, som alle andre, skal ha rimeleg betaling for jobben dei gjer. Ei viktig utfordring framover er difor å leggje til rette for at kunstnarar får rimeleg betaling for kunstnarleg arbeid.*”

Rapporten "Kunstnerundersøkelsen 2019" av Telemarksforskning viser at de aller fleste dansekunstnere har vanskelig for å få til en bærekraftig livssituasjon, slik finansieringsordningene fungerer i dag. Rapporten stadfestet tydelig hvordan kunstnere generelt sakker akterut når det gjelder inntektsutvikling. Utviklingen siden forrige undersøkelse i 2013 viser svært svak utvikling, og at dansekunstnere som kunstnergruppe tjener dårligst. Samtidig som inntekten er lav, er dansere blant kunstnergruppene som bruker minst arbeidstid på kunstnerisk virksomhet og mest tid på kunstnerisk tilknyttet arbeid. Ikke minst har dette forverret seg mellom 2013 og 2019.

Samlet sett er dansekunstnerne gruppen der færrest er tilfreds med sine arbeidsforhold. Undersøkelse blant forbundets medlemmer støtter dette, med ensomhet og helseslitasje som resultat av jobben. Dette er to konsekvenser av et yrkesliv i dansen, som ikke kommer så tydelig frem i Telemarksforskningens undersøkelse. I tillegg ser vi at det er behov for målrettede tiltak for dansepedagogers virke nå som den første generasjonen av fulltidspedagoger i musikk, dans, drama linjene og kulturskoler, nærmer seg 50 og 60 årene.

Høsten 2025 har forbundet gjennomført en mindre undersøkelse blant våre medlemmer for å kartlegge effekten av varige inntektskilder vs. midlertidige/lappeteppe. Vi hadde intervjuer med 10 dansere som har hatt varierende ansettelsesforhold, men i en periode av karrieren hadde en stabil inntekt. Enten gjennom stipend eller gjennom fast ansettelse. 9 av 10 intervjuobjekter beskrev den varige inntektsperioden som en livssituasjon der de blant annet

- tok større kunstnerisk risiko
- bidro i større grad med kompetansedeling med sine kollegaer
- ivaretok sin egen fysiske og mentale helse i større grad

Dette ble beskrevet som elementer ved sitt virke som de ikke maktet å ivareta i like stor grad i perioden med prosjektfinansiert inntekt kombinert med perioder uten inntekt mellom prosjekter. Det ene intervjuobjektet som fravek denne type svar beskrev den fast ansatte perioden som en bitterøst erfaring da det var slik en gullkantet tid, men kollegaene ikke fikk erfare samme gode forhold.

Vi mener at denne intervjuerien, på tross av lite omfang, setter ord på et prekært behov for stabil inntekt til flere innen dansefeltet. Den uforutsigbare inntektssituasjonen hemmer helse, bygging av en delingskultur og den kan til og med hemme kapasiteten til å ta kunstnerisk risiko. Stipendier er et svært treffsikkert virkemiddel for dansekunstnerne.

Intervjuerien dekket dansere, en profesjon der du har noe større mulighet til ansettelser over lengre tid enn koreografene, som må skape sin egen arbeidsplass mer eller mindre hver gang de skal ha en inntekt. Vi ser det som sannsynlig at erfaringen som fremkommer i intervjuene er tilsvarende eller forsterket for koreografene. Vi anser det også som sannsynlig at situasjonen er forsterket i negativ forstand det siste året, i lys av at avslagsprosenten på søknader om prosjektstøtte fra Kulturrådet, altså inntektsgrunnlaget for det frie feltet, har økt fra 74% i 2024 til nærmere 80% i 2025 (Kulturdirektoratet).

Ser man et yrkesliv i dans under ett, er det åpenlyst at dansekunstnernes arbeidsvilkår trenger forbedringsgrep.

Vi mener at grep som sikrer langsiktighet, sosiale rettigheter og forutsigbarhet for dansekunstnere i alle deres profesjoner er avgjørende. I tillegg er det nødvendig å se særlig på pensjonsrettigheter, overgangsordninger og muligheter til å virke i et langt liv i dans.

Vi ber om at det igangsettes en kunstnerøkonomireform som et videre arbeid i etterkant av utvikling av prinsipper for rettmessig betaling. Vi ber om at dansekunstneres særlige utsatte levekår forbedres, kompetanse tilføres og bevares og videreformidles gjennom kunstnere som har mulighet til et langt liv i dansen. En reform må bidra til at kunstformen får et mangfold av stemmer, og kunstnernes sosiale rettigheter ivaretas fra fellesskapet og gjennom stadig mer robuste og vitale arbeidsgivere.

Følgende tiltak fra regjeringen vil gjøre nettopp dette:

- Tiltak nr 1: Bedre lønnsvilkår, arbeidsmuligheter og sosiale rettigheter

Kap. 320, post 72 Kunstnerstipend

Igangsette en opptrapping av varige stipendhjemler for dansekunsten. Stipendier har vist seg å være en svært treffsikker ordning for å styrke dansekunstnerenes levekår. Stipendkomiteen til Norske Dansekunstnere så en økning i antall søknader på 100 stk fra 2023 til 2024 og ytterligere over 100 fra 24-25. Dette viser behovet for stipendier og kan indikere et resultat av helhetsbildet som fremkommer over.

Juster forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere for å regulere arbeidsstipend, langvarige stipend og garantiinntekter med en indeks lik rammen for lønnsoppgjøret i staten. Vi verdsetter at det ble en justering i budsjettet for 2026 og ønsker at dette blir en fast ordning gjennom forskriften.

Kap 323, post 74 - Styrk Skuespiller- og danseralliansen i tråd med deres søknad for 2027. Alliansen har gjennom sine over 10 års drift vist seg å være en svært treffsikker arbeidsgiver for dansekunstnere mellom prosjekter. Ordningen viser seg å være en stabiliserende faktor i et arbeidsmarked som er preget av uforutsigbarhet, løse tilknytningsformer og manglende kontinuitet. SKUDA er en arbeidsgiver som direkte motvirker helhetsbildet beskrevet over og funnene i undersøkelsen vår fra høsten 2025. SKUDA er et tiltak som gir rom for stabilisering av levekårene for kunstnere i kombinasjon med behovet for åremål og midlertidige stillinger hos institusjonene og kompaniene. Det bidrar til kvalitet, innovasjon og utvikling hos danserne og det motvirker ensomhet og negative helsepåvirkning som resultat av den svært uforutsigbare arbeidsvirkeligheten som preger dansefeltet. Ordningen må styrkes og gis varige rammer av omfang likt som sin søknad.

Kap 353, post 01 Kulturtanken - Styrk Kulturtanken med øremerkede midler for å dekke vederlag for scenekunst. Dette er en ordning som eksisterer for visuell kunst, litteratur og musikk. <https://www.kulturtanken.no/vederlag/> Kulturtanken er en nøkkelinstitusjon for å hente faktagrunnlag og regulere tillatelse av opphavsrettslik materiale i DKS. NoDa og Kulturtanken har samarbeidet i et par år for å finne hensiktsmessig utbetalingsmodell og satser, samt å finne smidige måter dette kunne utbetales til opphaverne på.

NoDa forvalter vederlag for rettigheter på vegne av Norwaco og har eksklusiv rett til å forvalte medlemmenes rettigheter via våre vedtekter. Vi står klare til å kreve inn vederlag fra hvert fylke for visning for våre medlemmers produksjoner i DKS. Vi mener imidlertid bestemt at det vil være til alles fordel å gjøre dette på en samlet måte via Kulturtanken slik det er for musikk, visuell kunst og litteratur.

Kap. 337, post 70 - Norwaco spilte inn høsten 2026 til kulturkomiteen angående en manglende indeksregulering og fravær av en varslet gjennomgang som grunnlag for dette. Vi ber om at Norwaco styrkes i tråd med indeksreguleringen de fremmer i sin egen søknad.

- Tiltak nr 2: Styrk infrastrukturen av bransjeaktørene som bidrar til kompetanse, utvikling, arbeidshverdagen til en danser, koreograf og pedagog

Kap. 323, post 74 - PRODA er i en svært god utvikling og har potensial for å løse flere av behovene i det frie feltet. Vi har i løpet av 2025 inngått samarbeid med PRODA om å være prosjektleder for videre arbeid mot lokaler for produksjon i Oslo, vi har arbeidet med videreutvikling av det arbeidsgenererende tilbudet Åpen Prøvedans og vi har PRODA med i arbeidet med å sikre gode overgangsordninger for dansere og koreografer i et livsløpsperspektiv. Her har vi også et felles arbeid i kontakt med organisasjoner som Idrettens Karrieresenter hvor SKUDA også er en viktig aktør inn.

Løftet til PRODA i budsjettet 2026 har i så måte allerede båret frukter og tatt igjen noe av etterslepet fra tidligere manglende justering. PRODA er en organisasjon som direkte innvirker på dansekunstneres mulighet til faglig utvikling, kollegialt og profesjonelt arbeidsfellesskap. Et tiltak som direkte virker inn på arbeidet, kvaliteten og levekårene i dansefeltet. PRODA vil, med en videreutvikling av løftet kunne sikre målrettede kompetansetiltak og helsetiltak for dansekunstnere i hele landet og utvikle seg i tråd med spennende muligheter fremarbeidet gjennom et nylig Innovasjonsprosjekt

<https://proda.no/2024/12/16/fremtidens-mulighetsrom-rapport-innovasjonsprosjekt>

Foto: Tale Hendnes/Dansens Hus Tone Kittelsen danseambassadør/Dansens dager 2026

Grep for en bærekraftig og vital dansebransje

Status i dag

Det skapes over 300 produksjoner i året ifølge Danseinformasjonen. 90% av den profesjonelle dansen, dansen man ser på scene, TV og utendørs, er skapt gjennom prosjektfinanserte kompanier og individuelle kunstnere. Det frie feltet som det kalles. Prosjektorganiseringen skjer uten en grunnfinansiering til løpende driftkostnader slik som leie av egnede rom for produksjon og arbeid, fast ansatte som deler og utvikler sin kompetanse, tilgjengelig utstyr til utforsking og testing og økonomisk buffer ved sykdom eller vikariater. Det som finnes av infrastruktur rundt produksjon i det frie feltet er en etablert, men glissen mengde av residensrom, co-produsenter, produksjonsstøtte fra enkelte regionale sentre og ellers freelance produsenter, kunstneriske team og teknisk kompetanse. Produksjonsløpet står ikke i forhold til mengden som skapes. Det er svakheter i det leddet der, så og si, all økonomi ligger for den enkelte kunstners mulighet til å leve av dansen.

De siste årene har vi i tillegg sett en nedgang i antall teknikere og antall produsenter for dans. Flere har gått over til annet virke etter en krevende periode og grunnet utfordringene å leve av dansen. I tillegg ser vi at kunstnere velger å sette igang produksjoner også uten fullfinansiering eller søker pragmatisk om mindre produksjoner for å være sikrere på at det finansieres. Legg så til at på tross av fondets eget mål om at 10% av kulturbudsjettet skal gå til det frie feltet, har scenekunstavsetningen ikke økt og at nærmere 80% får avslag mot så lite som 40% i andre kunstfelt er fondet underdimensjonert.

I møte med ønske om å bidra til at kunstneren får rimelig betalt per produksjon ser vi en tendens til at man heller nedskalerer forestillingen til soloer, og i økende grad kutter ut produsent og betaler de resterende involverte en noe nærmere levelig betaling for arbeidet. Denne nedskaleringen er heller ikke til dansens fordel og skaper til tider utfordringer når en forestilling skal inn på en institusjon, med de forskjellige scenene som er tilgjengelige og krav til teknisk og produksjonsmessig avklaringer som trengs for en god avvikling eller når den skal selges videre.

En såpass stor andel av kunstformen i det frie feltet, med sårbarheten dette gir, gjør at dansen er i en særstilling. Andre kunstuttrykk har det frie feltet som en mindre andel av bransjen, med etablerte institusjoner for produksjon og visning som en større bærer av infrastrukturen og en arena for publikums mengdetrening i å oppleve kunstformen. Små ting som et rom, en støtteordning, et kontorfellesskap, et regionteater eller annen institusjon som klarer å karre seg økonomisk handlingsrom til å støtte et kompani eller produsere en danseforestilling, eller en hel turne booket, kan virke ubetydelig sett utenfra, men for et dansefelt som lever på prosjektfinansiering er dette avgjørende. Avgjørende i for stor grad, vil vi mene, da det er en for tynn grunnmur å bygge feltet på. For tynn til å gi solide arbeidsplasser, kompetansebevaring og utvikling, sikre oppdrag for tilknyttede næringer, et langt liv for forestillinger og erfaring med profesjonell dans for det brede lag av befolkningen.

Dans har lenge vært omtalt som et politisk prioriteringsområde, og under kulturløftet I og II (2005-2013) startet en jevn løfting og styrking av dansekunsten. Et kjærkomment grep kom i årets budsjett med styrking av de regionale kompetansesentrene og PRODA og en uttalt prioritering fra regjeringen på det frie feltet og dans i årene som kommer.

En undersøkelse av virkemiddelapparatet innen dans, i forbindelse med utredning av produksjonsrom og apparat for dans i Oslo-området, viste at et godt neste steg kan være å gi økt

stabilitet og forutsigbarhet rundt produksjon og distribusjon av dansekunst. Uten dette vil dans fortsette å produseres på for dårlige rammer for å gjøre et lengre liv av verket mulig.

Det svært positive for et videre løft er at, til forskjell fra for bare 10 år siden, har vi faktisk en hel grunnmur med alle nødvendige komponenter på plass for dans! Produksjonsrom, produsentstøtte, visningsarenaer, turnéordninger, etablerte kompanier og kunstnerskap, kollektive ordninger for vederlag, danseskoler, videregående linjer og høyskoler, PRODA og arbeidslivsorganisasjoner som Skuespiller- og danseralliansen. Det er tynt og glissent, ute av proposjoner og mangler i store deler av landet, men man kan nå bygge videre på komponentene, justere der det er ubalanse mellom byggesteinene, bygge mer av der det ikke er tilgjengelig pr nå og bygge sterkere det som finnes.

Vi ber om følgende tiltak for å gjøre nettopp dette.

- **Tiltak 1: Styrk tiltak som gir bærekraftige, levedyktige og stabile produksjonsmiljøer for det frie dansefeltet. Og sikre at dette skjer i hele landet. Her under at:**

Kap 323, post 70 og 74

Styrk produsentledet i det frie feltet i hele landet både via de regionale kompetansesentre, Dansens Hus'søknad om finansiering til produsenttjeneste og andre scenekunstinstitusjoner som måtte ønske å etablere dette.

Gi midler til etablering av en produsentHub på mal fra utredningen av Koreografiens hus, i tilknytning til Dansens Hus sitt tilskudd. Ved å gi den omsøkte støtten til produsenttjenester ved Dansens Hus og potensielt styrke dette ytterligere, legges det til rette for at den nasjonale institusjonen for dans oppnår mer av sitt formål om å være et sted for hele næringskjeden for dans. Samtidig vil huset da ha kapasitet til å utrede driftsmodell for et *produksjonssted for det frie feltet i dans i Oslo. Om lag 5 millioner for 5 stillinger rettet mot å bidra til et bærekraftig og øke kvaliteten i produksjonsapparatet og levedyktighet av det frie feltets danseproduksjoner.*

Styrk av programmeringsøkonomien for dans i hele landet. Her under oppfordrer vi til utredning og testing av en søkbar insentivordning for koreografi, som kan legge til rette for at institusjoner som ønsker det er i posisjon økonomisk til å produsere dans, bygge et publikum eller tilknytte dansekompanier til sitt hus. På sikt kan dette gjøre institusjonene bedre skikket til å inngå lengre kunstnerisk initierte samarbeid, med kapasitet, kompetanse og et etablert publikum for å til å tilknytte seg et kompani eller en koreograf over tid.

Gi vekst til Dansenett Norge og andre mindre turneenettverkinitiativ. Dette vil kunne bidra til å øke også kulturhusenes programmeringsøkonomi og kompetanse. Noe man til dels kan lese anbefaling om i Mobilisering og mobilitet - formidling av fri scenekunst
<https://kulturdirektoratet.no/documents/10157/c37d6b67-bd3c-4a7a-acd6-976e879d6ef2>

- **Tiltak 2: Øk finansieringen til dans i fondet for å sikre bedre rammer til den enkelte produksjonen, flere langsiktig finansierte kompanier og et styrket produsentapparat.**

Kap. 320, post 55 Norsk Kulturfond

Bevilg søknadsbeløpet til fondet for blant annet å bidra til deres eget mål om at 10% skal gå til scenekunst. Videre ber vi om at minimum 30 mill. kr. friske midler øremerkes dans for å gi rom for å innvilge det man søke om og redusere andelen avslag til nærmere 50%

Styrk ordningen for etablerte scenekunstkompanier styrkes slik at flere får anledning til den forutsigbarheten dette gir. Prøveperioden har vist at langsiktighet er av stor verdi. Kompetansebevaring, gode rammer for utøvere og større kapasitet til å bistå feltet kan være effekter. Langsiktighet i finansiering gjøre det mulig for forbund og etablerte kompanier å inngå tariffavtaler som sikrer at arbeidsmiljøloven følges så som tillatelse til midlertidige ansettelser. Slik de er nå velger svært mange å hyre inn på oppdrag i frykt for å ansette noen fast og måtte si opp grunnet finansiering. Begge deler er like i konflikt med loven uten en tariffavtale.

Etabler en ny ordning for produsentstøtte under fagområdet scenekunst i Kulturrådet med øremerket tilsagn. Søkbare for selvstendige produsentenheter, kunstnere eller andre scenekunstvirksomheter.

- **Tiltak 3: Tilstrekkelig finansiering av dansens organisasjoner og institusjoner**

Kap. 323, post 70 og 74

Sikre en reell justering i tråd med forventet lønns- og prisvekst. Det har de senere år vært en realnedgang i finansieringen av dansens organisasjoner og institusjoner. Det har vært lavere lønns- og prisstigning i tilskuddet enn økonomiske fagmiljøer forutser. I tillegg varierer prosentøkningen mellom forskjellige tilskuddsmottakere. Dersom dette ikke rettes opp og kompenseres for nedgangen de senere vil dette påvirke stabiliteten i aktiviteten hos arbeidsgivere som Nasjonalballetten, Skuespiller- og danseralliansen, PRODA og Carte Blanche og avgjørende infrastruktur som regionale kompetansesentre, Danseinformasjonen, Rom for Dans med flere. Flere av disse har tariffavtaler og står i fare for å ikke komme til enighet i forhandlinger. Dette er i strid med regjeringens mål om å legge til rette for et stabilt arbeidsliv for kunstnere og at det skal være enkelt å være fagorganisert.

Innvilg søknadsbeløpene i sin helhet til danseorganisasjonene og virksomhetene. Tilskudd og behov er ikke i samstemthet for de absolutt fleste av disse virksomhetene. Samtidig er dette små til mellomstore virksomheter og dermed forholdsvis rimelig å imøtekomme søknadsbeløpene deres for forsiktig vekst og soliditet. For de regionale kompetansesentrene som helhet ville det for eksempel kostet 20 mill å imøtekomme søknadene i sin helhet. Vi ber om at dansens små, men viktige organisasjoner imøtekommes med det beløpet de søker om.

Foto: Sigrun D Johnsen/Danseinformasjonen. Dansekonferansen 2026